

Starppersonu prasmju attīstības rokasgrāmata
pieaugušo izglītībā, izmantojot neformālās mācīšanās
praksi.

Zināšanu Pārbaudes Rīks

Par šo rokasgrāmatu

PIT: [Pathways to Teaching Identities](#)

Projekta reference: 2019-1-NO01-KA204-060270

Erasmus+: Strategic Partnerships for adult education

Key Action: Cooperation for innovation and the exchange of good practices

Izdevējs: ©2020 [Pathways to teaching identities' Handbook](#).

Autortiesības: All rights reserved.

Izdevniecība: [TERRAM PACIS](#) Editorial.

Atsauce: TPOER-013-PTIH/22-DEC-2020.

Šīs rokasgrāmatas dizains, izveide, izstrāde un izstrāde ir uzticēta visiem partneriem, bet ne atsevišķiem partneriem, un tā ir licencēta saskaņā ar Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License: CC BY-SA 4.0.

Šī rokasgrāmata ir līdzfinansēta ar Eiropas Komisijas atbalstu.

Tās saturs atspoguļo tikai autora viedokli, un Komisija neuzņemas atbildību par tajā ietvertās informācijas iespējamo izmantošanu.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Zināšanu novērtēšanas rīka jautājumi

Jautājums-1.

Starppersonu komunikācijai ir būtiska nozīme pieaugušo izglītībā, ko veido:

A	Verbālā komunikācija (mutiskā un lingvistiskā) un neverbālā komunikācija.
B	Verbālā komunikācija (rakstiskā un lingvistiskā) un neverbālā komunikācija.
C	Verbālā komunikācija (lingvistiskā un nelingvistiskā) un neverbālā komunikācija.
D	Mutiskā saziņa un rakstiskā saziņa.

Atbilde ir: C. Paskaidrojums:

Starppersonu komunikācijas mērķis ir izveidot saikni starp pedagogu un izglītojamo, tāpēc vēstījums (lingvistika), neatkarīgi no tā, vai tas ir mutisks vai rakstisks, ir svarīgs kopā ar citiem nelingvistiskiem elementiem, piemēram, balss toni, runas ātrumu, izceltajiem vārdiem un klusēšanu, kā arī ar visu, ko ietver neverbālā komunikācija, piemēram, skatienu, ķermeņa pozu vai attālumu no saņēmēja.

Jautājums-2.

Kāpēc pieaugušie izglītojamie saskaras ar problēmām un izaicinājumiem starppersonu attiecību prasmju attīstīšanā?

- A** Pieaugušo izglītētāji arī nav attīstījuši savas saskarsmes prasmes.
- B** Saskarsmes prasmes var attīstīt tikai pirmajos dzīves gados.
- C** Pieaugušo centros netiek attīstītas saskarsmes prasmes.
- D** Lielākā daļa valdību apgrūtina saskarsmes prasmju attīstīšanu.

Atbilde ir: **A. Paskaidrojums:**

Saskarsmes prasmes ir jāattīsta obligātās izglītības posmā, kas parasti netiek darīts, tāpēc daudzi pieaugušie ir spiesti doties uz pieaugušo apmācības centriem. Taču galvenā problēma ir tā, ka pieaugušo izglītības centros strādājošie pieaugušo izglītētāji ir izgājuši to pašu izglītības sistēmu, ko viņu pieaugušie izglītojamie.

Jautājums -3.

Spēcīga sevis izpaušana ir sekas tam, ka esat attīstījies:

- A** Radošo inteliģenci.
- B** Emocionālo inteliģenci.
- C** Loģisko argumentāciju.
- D** Kinētisko inteliģenci

Atbilde ir: **B. Paskaidrojums:**

Emocionālā inteliģence ir indivīda spēja identificēt, novērtēt un uztvert citu cilvēku emocijas un aserti paust savas domas, ņemot vērā citu cilvēku emocijas sociālajās attiecībās.

Jautājums -4.

Kāda ir galvenā atšķirība starp pieaugušo izglītību un formālo izglītību?

- A** To izglītojamo vecums, kuri apmeklē pieaugušo izglītības centru, salīdzinājumā ar to izglītojamo vecumu, kuri apmeklē formālās izglītības sistēmu.
- B** Pieaugušo izglītības centros apgūstamais saturs salīdzinājumā ar to, ko māca formālās izglītības sistēmā.
- C** Izglītojamo skaits klasē pieaugušo izglītības centrā salīdzinājumā ar izglītojamo skaitu klasē formālās izglītības sistēmā.
- D** Izglītojamo vēlme apmeklēt pieaugušo izglītības centru salīdzinājumā ar izglītojamo obligātumu apmeklēt formālās izglītības sistēmu.

Atbilde ir: **D. Paskaidrojums:**

Galvenā atšķirība ir tā, ka pieaugušie izglītojamie nāk uz pieaugušo izglītības centriem pēc savas vēlēšanās mācīties un pilnveidot savas zināšanas, prasmes un attieksmes, un pieaugušo izglītētāja pienākums ir veicināt un stiprināt šo vēlmi mācīties, savukārt formālās izglītības sistēmā izglītojamajam ir obligāti jāapmeklē.

Jautājums -5.

Pētījumi liecina, ka starppersonu prasmju labas attīstības pamatā ir:

- A** Mutiskā mijiedarbība.
- B** Agrīna uzmanība.
- C** Emocionālā inteliģence.
- D** Apzinīgums.

Atbilde ir: **A. Paskaidrojums:**

Starppersonu prasmes ir atkarīgas no saziņas, tāpēc mutiskā mijiedarbība ir būtiska starppersonu prasmju pareizas attīstības sastāvdaļa. Tas nozīmē, ka bez mutvārdu komunikācijas starppersonu prasmes nevar pilnībā attīstīt.

Jautājums -6.

Viens no svarīgākajiem pieaugušo izglītotāja starppersonu prasmju līmeņa aspektiem ir spēja:

- A Izmantot audiovizuālos materiālus.
- B Sniegt piemērus no ikdienas dzīves.
- C Novērst vai atrisināt kultūras atšķirības.**
- D Veikt interaktīvas darbības.

Atbilde ir: C. Paskaidrojums:

Mūsdienu globalizētajā sabiedrībā nav nekas neparasts, ka mācās pieaugušie no dažādām kultūrām ar atšķirīgiem uzskatiem, tāpēc pieaugušo izglītotājam, strādājot ar pieaugušajiem izglītojamajiem, ir jāspēj apzināties kultūras atšķirības un jārada uzticības un cieņas gaisotne viņu vidū.

Jautājums -7.

Lai veiktu atbilstošu izglītojošu intervenci ar pieaugušajiem izglītojamajiem, ir svarīgi:

- A Uzskatīt pieaugušos studentus par bērniem.
- B Izmantot pieaugušo izglītojamo praktisko pieredzi un zināšanas.**
- C Izstrādāt nemainīgu mācību programmu.
- D Pieaugušo izglītojamo pieradināšana pie skolas vides.

Atbilde ir: B. Paskaidrojums:

Pieaugušo izglītotājiem būtu jāņem vērā pieaugušo izglītojamo pieredze un zināšanas, lai izstrādātu izglītības intervenci, kas atspoguļo pieaugušo izglītojamo profilu un dzīves pieredzi, jo tas padarīs mācīšanos produktīvāku, interesantāku un jēgpilnāku izglītojamiem.

Jautājums -8.

Kura no šīm īpašībām liek pieaugušajiem izglītojamajiem justies iekļautiem un novērtētiem mācīšanas un apmācības procesā?

- A Nepieciešamība tikt atzītam.**
- B Nejūties, ka pret viņiem izturas kā pret bērniem.
- C Viņi ir ļoti pretimnākoši.
- D Tiem nav jāpievērš liela uzmanība.

Atbilde ir: A. Paskaidrojums:

Jebkuram izglītojamajam patīk, ja viņu atzīst, bet pieaugušo izglītības gadījumā ir vēl svarīgāk atzīt pieaugušos izglītojamos kā individuus, kuriem ir liela dzīves pieredze, jo tas palielina viņu motivāciju un vēlmi mācīties, kas ir būtiski iekļaujošā pieaugušo izglītībā.

Jautājums -9.

Kura no šīm īpašībām attiecas uz pieaugušajiem kā indivīdiem un izglītojamajiem?

- A Nevēlas iesaistīties plānošanas darbībās.
- B Ātri zaudē savaldīšanos.**
- C Nav daudz zināšanu, kas gūtas no iepriekšējās pieredzes.
- D Nevēlas dalīties, apmainīties ar idejām un pieredzi.

Atbilde ir: B. Paskaidrojums:

Pieaugušie izglītojamie labprāt dalās savās zināšanās un pieredzē gan ar saviem vienaudžiem, gan ar pieaugušo izglītotājiem, kā arī piedalās pasākumu plānošanā un izstrādē. Šā iemesla dēļ viņi ātri zaudē savaldību, ja viņu viedoklis vai pieredze netiek ņemta vērā un liek viņiem justies, ka pret viņiem izturas kā pret bērniem.

Jautājums -10.

Kura no šīm pazīmēm nav laba pieaugušo izglītotāja īpašība?

- A Spēj veidot un improvizēt mācību materiālus.
- B Veicina pieaugušo izglītojamo līdzdalību.
- C Ir iepazinies ar savu audzēkņu raksturojumu.
- D Uztur nemainīgu mācību vidi.**

Atbilde ir: **D. Paskaidrojums:**

Labam pieaugušo izglītotājam ir jāspēj radīt dinamisku un līdzdalīgu mācību vidi pieaugušajiem un starp pieaugušajiem, kas mācās. Ja netiek veicināta pieaugušo izglītojamo līdzdalība un iekļaušanās, viņi var viegli zaudēt savu motivāciju un tādējādi var neatgriezties pieaugušo izglītības centrā.

Jautājums -11.

Viena no pieaugušo izglītotājiem pieejamajām mācību metodēm ir lekcija. Vai ir ieteicams to izmantot?

- A Nē, jo tas neļauj piedalīties pieaugušajiem, kas mācās.
- B Nē, jo parasti tas pieaugušajiem ir garlaicīgi.
- C Jā, jo tas ir lielisks veids, kā iepazīstināt ar jaunu tēmu.**
- D Jā, lai izglītojamie varētu apgūt visu, kas viņiem jāzina.

Atbilde ir: **C. Paskaidrojums:**

Lekcijas vadīšana ļauj pieaugušo izglītotājam ātri un efektīvi iepazīstināt pieaugušos izglītojamos ar jaunu tematu, kas ļauj viņiem viegli mijiedarboties ar jauno saturu grupu darbā, izmantojot mācīšanos sadarbībā. Tādējādi, lai izglītojamajiem nebūtu garlaicīgi, lekcijai nevajadzētu ilgt ilgāk par 30-45 minūtēm, un pieaugušo izglītotājs var

izmantot interaktīvus audiovizuālos materiālus, lai padarītu lekciju saistošāku.

Jautājums -12.

Debates un prāta vētra ir lielisks veids, kā veicināt pieaugušo izglītojamo līdzdalību, taču tām ir arī tādi trūkumi kā:

- A Tās veicina līdzdalību.
- B Tiek patērēts vairāk materiālu un laika.**
- C Tās veicina jēgpilnu mācīšanos.
- D Tiek ģenerētas jaunas un interesantas idejas.

Atbilde ir: **B. Paskaidrojums:**

Debatēm un prāta vētrai ir nepieciešams iepriekš sagatavot materiālus un resursus, tāpēc ir nepieciešams laiks, lai sagatavotu un strādātu ar šiem materiāliem. Turklāt šo aktivitāšu izstrādei un pareizai norisei ir nepieciešams daudz laika klasē.

Jautājums -13.

Gadījumu izpēte veicina pieaugušo izglītojamo izpratni par teorētisko mācīšanos, bet tai vajadzētu izvairīties no:

- A Izglītojamo aizskaršanas neapzinoties.**
- B Pārāk daudz piemēru analizēšanas.
- C Dialogu un debašu pārsvara pār lekcijām.
- D Problēmu risināšanas.

Atbilde ir: **A. Paskaidrojums:**

Viens no galvenajiem gadījumu izpētes trūkumiem ir tas, ka tās var netīši novest pie tēmām vai komentāriem, kas ir aizskaroši dažiem pieaugušajiem, tāpēc, lai izvairītos no šādām situācijām, ir jāveic atbilstoša sagatavošanās.

Jautājums -14.

Semināra mācību aktivitātēm vajadzētu:

- A Būt līdzīgām un par to pašu tēmu.
- B Koncentrēties tikai uz eksperimentiem.
- C Dot priekšroku pārdomām, nevis pieredzei.**
- D Būt atšķirīgām un nozīmīgām.

Atbilde ir: D. Paskaidrojums:

Mācību darbsemināru mācību aktivitātēm jābūt vērstām uz to, lai sniegtu pilnvērtīgu mācību pieredzi un būtu pielāgojamām jebkuram mācīšanās stilam.

Jautājums -15.

Semināra mācību aktivitātēm jākoncentrējas uz:

- A Refleksiju.
- B Eksperimentiem.
- C Konceptualizāciju un asimilāciju.
- D Visi varianti ir pareizi.**

Atbilde ir: D. Paskaidrojums:

Visi šie aktivitāšu veidi palīdz uzlabot pieaugušo izglītojamo mācīšanās un darba pieredzi, padarot mācīšanos jēgpilnāku.

Jautājums -16.

Kādi ir pieci uztveres etapi?

- A Stimuls, uztvere, iespaids, izpratne un eksternalizācija.
- B Stimuls, sajūta, iespaids, atgriezeniskā saite un nozīme.**
- C Stimuls, jēga, izjūta, izpausme, izpratne un nozīme.
- D Stimuls, uztvere, sajūta, atgriezeniskā saite un eksternalizācija.

Atbilde ir: B. Paskaidrojums:

Stimuls, sajūta, iespaids, atgriezeniskā saite un nozīme. Šo uztveres posmu pārzināšana palīdz pieaugušo izglītojamajam izveidot mācību vidi klasē, kurā ņemtas vērā sociālās barjeras, kas var kavēt pieaugušo izglītojamo mācīšanos un sniegumu, piemēram, satura izklāstā izmantot saprotamu valodu, ņemt vērā izglītojamo sociālos apstākļus un saņemt atgriezenisko saiti no izglītojamajiem.

Jautājums -17.

Papildus komunikācijas, emocionālās inteliģences un saskarsmes prasmēm mācīšanas un apmācības procesa panākumi ir atkarīgi no:

Priekšlikuma oriģinalitātes.

Izglītojamo sociālajām un dzimuma ekspektācijām.

Ekspertu iesaistīšana apmācību laikā.

Interaktīvu materiālu izmantošanas.

Atbilde ir: **B. Paskaidrojums:**

Zināšanas par pieaugušo izglītojamo sociālajām un dzimumu problēmām palīdz radīt mācībām labvēlīgu vidi, kas balstīta uz uzticēšanos un savstarpēju cieņu, kā arī veicina interaktīvu un līdzdalīgu mācīšanos.

Jautājums -18.

Kā var novērtēt laba pieaugušo izglītotāja kvalitāti?

- A** Pēc to iekļaujošās būtības.
- B** Pēc to komunikatīvās dabas.
- C** Pēc to vērtējošās būtības.
- D** Pēc vizuālā tēla.

Atbilde ir: **A. Paskaidrojums:**

Labs pieaugušo izglītotājs ir tas, kurš spēj radīt mācībām labvēlīgu vidi, kurā visi pieaugušie izglītojamie jūtas droši un pārliecināti paust savas idejas, viedokļus un jūtas, kas vēl vairāk veicina pieaugušo izglītojamo līdzdalību un motivāciju mācīties un darboties.

Jautājums -19.

Kāds ir interaktīvās klases ietekmes aspekts?

- A** Rūpīga mijiedarbības tematu izvēle.
- B** Palīdz izprast mijiedarbības tēmas.
- C** Mācību materiālu izveide par mijiedarbības procesu.
- D** Sniegt rīkus, lai veiksmīgi mijiedarbotos.

Atbilde ir: **C. Paskaidrojums:**

Mācību materiālu izveide par mijiedarbības procesu palīdz pieaugušajiem izglītojamajiem, kuri nav pazīstami ar mijiedarbību un interaktīvu mācīšanos

klasē, attīstīt savas mijiedarbības prasmes un tādējādi attīstīt savas komunikācijas prasmes un emocionālo inteliģenci.

Jautājums -20.

Kura stratēģija būtu jāizmanto, lai izvairītos no naidīguma un trūkumiem, ko rada kultūras atšķirības pieaugušo izglītībā?

- A** Materiālu izveide klases mijiedarbībai.
- B** Pieaugušo izglītojamo sadalīšana grupās, pamatojoties uz viņu kultūru.
- C** Veikt mijiedarbības aktivitātes par kultūru atšķirībām.
- D** Piedāvāt tēmas, kas nerada kultūras konfliktus.

Atbilde ir: **C. Paskaidrojums:**

Labākais veids, kā izvairīties no naidīguma un nelabvēlīgas attieksmes izglītojamo vidū, ir nevis ignorēt atšķirības, bet gan veidot dialogu, radīt iespējas izglītojamajiem iepazīt vienu otru, dalīties savā pieredzē un viedokļos, lai visi iepazītu un iejustos viens otrā, tādējādi iepazīstot viens otra kultūru, kas tālāk attīsta viņu emocionālo inteliģenci un saskarsmes prasmes.